

צדקה מול צדקה

את החוקתם התקינה. בתים מושכרים — אין דיאג לשיי פוצם.
כך אובד רכוש לאומי עצום, בו מושקעים מיליארדים, אובד כחצי או בשליש הזמן.

לסלק את העיוותים!

כבוד היושבת-ראש, ברצוננו להעלות כאן שורה של הצעות תמציתיות:
(1) חוק הגנת הדייר חייב להישאר מוגבל לדיירים המחזיקים ביום בדירות ובכתי"עסק.

הוא לא יחול על כל תים חדשים — לצמי תות. הוא לא יחול גם על דייר חדש בבית ישן, אם אינו משלם דמי מפתח.

(2) צריך להיות הבדל בגובה שכר הדיירה גם בדירות ישנות, בין מי שי שילם דמי-מפתח וי בין מי שלא שילם.

החוק הקיים, המגביל הבדל זה לעשר שנים, אינו מספיק. יש גם להתחשב בגובה דמי-המפתח.

(3) יש להבדיל בגובה שכר-הדיירה בין בעל-בית שהקים את הבית, או רכש אותו לפני שלושים שנה, לבין בעל בית שרכש בית ישן מאז ראשית האינפלציה, בתחילת שנות החמישים.

(4) יש לקבוע מחדש סטנדרטים חדשים לגמרי, מפורטים ומיוחדים לכל סוג של משכור, לכל סוג של שכר, לכל סוג של מושכר, כדי לסלק את העיוותים הרבים מאד שישנם, מבלי ליצור עיוותים חדשים.

יצמד שכר-דיירה לתוספת-היוקר!

(5) אחרי קביעת סטנדרטים אלה, יש לקי שור כל עליה חדשה בשכר-דיירה לעליית תוספת היוקר ותשלומה, ומוכן מאליו שתוספת היוקר חייבת להיות צמודה לעליית המדד.

(6) בין השאר, יש להבחין בבירור בין דירות לוקוסוס גדולות לבין דירות קטנות. הפער הקיים בהחלט אינו מס' פיק.

(7) עליית שכר-הדיירה חייבת להיות צמודה לחיבת החי וקתם התקינה של המיבנים.

(8) יש למתן את עליית שכר-הדיירה לבתי-עסק קטנים. גם כאן יש להבחין במידה גדולה יותר בין חנויות פרחות לבין בתי-מלאכה זעירים, למשל.

(9) כדי לעודד בנייה להשכרה, יש לשחרר בנייה להשכרה ממסים ומכסים גבוהים.

ואילו מס הרכוש העירוני אסור שיפלה בין דיירה בה משולם שכר-דיירה גבוה לבין דיירה שבה נלקחו דמי-מפתח. כלומר: יש להקטין את שיעור המס על בעלים שלא גבו דמי-מפתח, ולהשוותם לאחרים.

על הכנסת לקיים דיון!

כבוד היושבת-ראש, רבותי חברי-הכנסת, הצעה העיקרית היא שהכנסת תקיים, במליאה ובחודותיה, דיון מפורט על מיכלול הנושאים הקשורים בהגנת הדייר לפני ה-1 באוקטובר 1966, בו תיכנסנה לתוקפן התקנות החדשות. הן בעלי הבתים והן הדיירים מעוניינים בכך. אל לה לכנסת לגולל אחריות זו על מי שלא נבחר לכך!

החזירו לעצמם את רוב ההשקעה באמצעות דמי-מפתח חוזרים, ישנם בעלי-בתים אחרים, שמהם 26 שנים מכניס להם הנכס ריבית בשיעור של 2% לשנה על ההשקעה (לפי ערך הכסף היום) — לעומת ריבית של לפחות 12% בהשקעה אחרת.

אם בא איש לארץ לפני שלושים שנה, הביא עמו 3000 לא"י (שהם כ-250 אלף ל"י כיום) והשקיע כסף זה בבית כדי להבטיח את עתידו לעת ויקנה — בארץ שאין בה גם כיום ביטוח-זיקנה ריאלי — הרי הוא מוצא את עצמו היום עם הכנסה נטו של 200 ל"י לחודש, כלומר — בגבול הרעב.

ומצד שני — הדיירים. לא כולם עשירים, לא כולם זכו מן ההפקר.

רבים מהם הם כיום אנשים קשישים גם הם, הגרים בנכס עשורת בשנים. רבים השקיעו סכומים נכבדים בשיפוץ הדיירות, דבר שבעל-הבית לא יכול היה לעשותו בנכס המופקע-למחצה. אחרים השקיעו את הסכומותיהם בתשלום דמי-מפתח.

אל נשכח גם את השכבה הגדולה של דיירים בבתי המגורים השייכים לממשלה, בבתי הישנים של הערים הישנות או בבניה ממשלתית — דבר היוצר עיוות ניכר בשיקול הממשלתי.

הצרה של בעלי-מלאכה

אלה אומרים, ושוב בצדק: שוללים מאיתנו בקבוצה מפלגתית את תוספת-היוקר המגיעה לנו, איך ומדוע נשלם תוספת לשכר-הדיירה?

אם חלה התייקרות, מדוע לא יפוצו כולם? בקיצור, האם עליי עשיית צדק לבעלי-הבתים, נגרום עולל באותה מידה — ואף במידה גדולה יותר — לדיירים? אל נשכח, ישנם גם בעלי-בתים שקנו את הנכס לא כש היה יקר, אלא במחיר ירוד, מתוך חשבון ספקולטיבי, אחרי כניסת חוקי הגנת הדייר לתוקפם. והדיירים שואלים: האם נאחזו צריכים להיות מקור להתעשרותם של אלה?

הרי הדייר ששילם דמי מפתח, לו אין זה חשוב למי שילם, אם לבעל-הבית או לדייר הקודם.

לעיתים הוא שילם 60% ומעלה משווי הדיירה. אם ישלם עכשיו שכר דיירה גבוה יותר, הרי ערך דמי-המפתח יורד, ובצאתו מהדיירה יקבל פחות.

שוב שכבה אחרת — דיירי בתי-העסק ובתי-מלאכה. בתקופה של שפל כלכלי, האם הם יכולים לשלם 100% יותר — ובמיקרים רבים דווקא לממשלה, המדברת גבוהה על הורדת יציאות הייצור? מה גם שרבים מהם שילמו דמי-מפתח גבוהים.

נכון, חברי-הכנסת פישרו יוסף פישר (מפא"י): נכון!

זוג צעיר ששקע בחובות

כבוד היושבת-ראש, המצב הקיים גרם לעיוותים ללא ספור.

אין בניה להשכרה. זוג צעיר, או עולה חדש, אינם יכולים לשכור דיירה ולהשקיע כספם במשהו יצרני. הם נאלצים לשקוע בחובות כדי להגיע לקורת-גג.

זהו הדבר שררשי-השיכון הגדירו באימרה הקלאסית שלו בראיון שהופיע בעתון הארץ: "מסתורים, מסתורים...".

החוק לשיחרור בתים חדשים מהגנת-הדייר לא פתר בעיה זו. תקופת השיחרור קצרה מדי, ואילו המיסים והמכסים העצומים, הקשורים בהקמת בית, הם כה גבוהים, עד שה השקעה מאבדת את ריוחיותה.

הבתים שישנם, מתמלאים לעינינו. אין איש מעוניין לדאוג להם. בבתיים משותפים — לא דאג המחוקק להבטיח

ח"כ פישר הוא נציג אירגון בעלי-המלאכה במפא"י.

להלן נאומו של ח"כ אורי אבנרי במסגרת הצעתו הדחופה לסדר-היום לדון בתקנות הגנת הדייר.

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גם אילו הסכמנו לכל מילה של תקנות הגנת הדייר, שפורסמו באחד ביוני 1966, גם אז היינו תובעים מן ה-כנסת לדון בהן לפני אישורן. כי לא יתכן שהממשלה תתקין תקנות הנוגעות לעשרים אחוז מתושבי המדינה לפחות — דיירים, בעלי-בתים, מחזיקי בתי-עסק — מבלי שהכנסת תתן את דעתה עליהם.

בכלל, כבוד היושבת-ראש, היתכן כי ענייני נים הנוגעים לכל אדם במדינה לא יידונו כלל בבית-הנבחרים הריבוני?

הנה יש סכנת מלחמה בגבול הצפוני — היתכן שלא יתנו לנו להעלות עניין זה בכנסת?

ממאות אלפי שכירים נשללה השבוע תוספת-היוקר, תוך הפרת-הסכם — היתכן כי הכנסת כלל לא תדון בעניין זה?

הבריחה מן האחריות

אמנם, אפשר להבין מדוע אין אף מפלגה אחת ששה להעלות את עניין שכר-הדיירה בכנסת.

קיבלנו שני מכתבים מטעם אירגונייהם של שני חברי-כנסת, ועל אחד אף חתום חברי-הכנסת פרלמנטרי מ"ג. שני המכתבים תבעו מאתנו להעלות עניין זה לדיון דחוף בכנסת, אבל הם עצמם לא מצאו נכון ליומן דיון זה.

והחבר-הכנסת פרלמנטרי אף אינו נוכח כאן היום. מדוע? כי כל מפלגה עושה את חשבון הקולות, בי מקום את חשבון האחריות.

אין אף אחת מהן רוצה לבחור בין קולות בעלי-הבתים, התובעים אבר אחד, לבין קולות הדיירים, התובעים את היפוכו.

לכן מוכנים כולם שהי ממשלה תקבל את עול ההכרעה על עצמה, ותפיטור את הכנסת מדיון.

אנו מבקש את מניחת-כף רבותי חברי-הכנסת, מכך שאני מפר אידליה זו. אך נדמה לנו שזה תפקידנו. לא באנו הנה כדי לברוח מן האחריות.

מה גם שהחוק קובע שהכנסת יכולה להתנגד לתקנות תוך שלושה חודשים, איך יכולה הכנסת להתנגד או לא להתנגד, מבלי שיהיה על כך דיון בכנסת?

הצדק בטענות שני הצדדים

כבוד היושבת-ראש, מי שניגש כמותו, בעין בלתי-משוה-דת, בלי משוא-פנים, אל הבעיה הזאת, מתרשם מיד מן הצדק הרב שבטענות שני הצדדים היריבים.

ניתן לומר כי — כמו במקרים כה רבים בחיים — כאן עומד צדק מוד צדק. אבל עלינו למצוא את הגשר בין צדק לצדק, ולבחון כל טענה לפי טיבה.

מצד אחד — בעלי הבתים. אין ספק שהם קופחו באופן משווע. כאן היתה כמעט הפקעה של נכסי שכבה שלמה, וזה בשעה ששכבות אחרות תפחו ושמןו בהממה הפרוטקציוניסטית של המשטר הקיים.

יש לא מעט דורות מפוארות, שדייריהן מרוחחים אלפי לירות לחודש, ומשלמים שכר-דיירה בשיעור של עשרות לירות לחודש. לעומת בעלי-בתים שהתמול להם מולם, והם

בני-אדם הם בני-אדם, ולא בעלי-חיים אחרים. מדינה העושה חשבונות כפי שעשה חברי-הכנסת רפאל, מהו ריבוי-הילודה בחלק אחד של האוכלוסיה כנגד מיעוט-ילודה בחלק שני של האוכלוסיה, יוצאת לדרך חתחתים.

זה מזכיר את פרעה מלך מצרים, שאמר, הבה נתחכמה להם, ואיני רוצה להזכיר, כבוד היושבת-ראש, משטרים שכולנו מתעבים אותם, שעצם בטיסם היה השילוב המסוכן הזה בין ביולוגיה ופוליטיקה.

מי תקע סכין בגב בורגיבה?

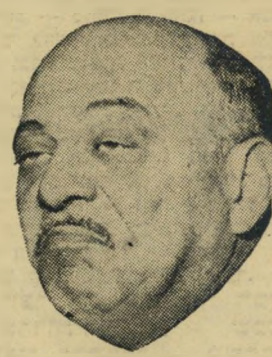
עבור חצי שעה עליתי על דוכן הנואמים, הפעם בקשר למיברקו של בורגיבה. ח"כ יוסף שופמן מחרת העלה את הנושא בהצעה לסדר-היום, תוך השמעת דברי זיל-זול כלפי בורגיבה. שרי-החוזק ביקש להסיר את העניין, תוך שיטוש חומרת הפרשה.

ביקשתי את שרות-הדיבור, כדי להציע להעביר את העניין להועדה. הן כדי לדון באי-יעילות משרד-החוזק בענייני המרחב, הן כדי לדון בהתערבות הממשלה בחופש-האינפורמציה.

אורי אבנרי: ... אני תמה על כך ששרי-החוזק לא יכול היה לטעון על השאלה החשובה ביותר לגבי נושא זה, השאלה העיקרית המשתמעת מהדיון הזה: האם היה מברק כזה של הנשיא בורגיבה? האם הנשיא בורגיבה התכוון לירושלים אשר בישראל, או אולי לירושלים שבירדן, או לירושלים שבארצות-הברית (שם יש שתי ערים בשם ירושלים)?

פרדשמיין

פישר

מנחם בגין: בארצות-הברית אין ירושלים, אלא ג'רוסלם. אבנרי: מברקו של הנשיא בורגיבה נוסח באנגלית, ובו מדובר על ג'רוסלם. ... אני מציע להעביר לאחת מועדות הבית את הנושא הזה, על שתי הסתעפויות: (א) האם אותו אגף של משרד-החוזק, המספל בענייני המרחב התיכון, אינו זקוק להגדלה ניכרת, כדי לשפר את יעילותו וסביב פעולתו, כדי שהמדינה תוכל לפעול בצורה רצינית יותר בשטח זה? על כך דיברנו לא פעם בבית הזה. דיור הכתן (מפא"י): מה זה שייך לעניין הנדון?

אבנרי: כל הפרשה הזאת לא היתה קורה, חברי-הכנסת הכהן, אילו ידע משרד-החוזק מראש מה טיבו של מיברק זה. לא יתכן שייקרא בירושלים מיברק כזה, בנוכחות אנשי משרד-החוזק, וראש המחלקה לענייני המרחב התיכון שומע על כך בפעם הראשונה כעבור שעתים בקול ישראל ומופתע. זה לא יתכן לגבי עניין כל כך חשובו האספקט השני הוא זה: יש היום הרגשה של אי-יחידות בחוגי העיתונות, וגם בחוגי קול ישראל, לגבי נסיונות חוזרים של הממשלה להתערב בחופש העיתונות, בחופש האינפורמציה, הן על רקע התקנות האוטוטרות פירסום ישיבות של ועדות-השרים לענייני בטחון; הן על רקע פגישה מסוימת של ראש-הממשלה עם ראש-ממשלה זר; הן על רקע הפרשה הנדונה. גם הצעה זו הורדה, כמוכן, מסדר-היום.